

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

KOMUNIKAT PRASOWY nr 147/21

Luksemburg, 2 września 2021 r.

Wyrok w sprawie C-930/19

État belge (Prawo pobytu w przypadku przemocy domowej)

Zdaniem Trybunału obywatel państwa trzeciego będący ofiarą przemocy domowej ze strony współmałżonka będącego obywatelem Unii nie znajduje się w sytuacji porównywalnej z sytuacją obywatela państwa trzeciego, który padł ofiarą przemocy domowej ze strony współmałżonka będącego obywatelem państwa trzeciego

Wynika z tego, że ewentualna różnica w traktowaniu wynikająca z tych dwóch sytuacji nie narusza ustanowionej w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej równości wobec prawa

W 2012 r. X, obywatel Algierii, dołączył do swojej żony będącej obywatelką Francji w Belgii, gdzie wydano mu kartę pobytu członka rodziny obywatela Unii.

W 2015 r. został zmuszony do opuszczenia wspólnego miejsca zamieszkania małżonków z powodu aktów przemocy domowej ze strony jego żony. Kilka miesięcy później jego żona opuściła Belgię i zamieszkała we Francji. Prawie trzy lata po jej wyjeździe X wniósł pozew o rozwód. Rozwód został orzeczony w dniu 24 lipca 2018 r.

W międzyczasie państwo belgijskie zakończyło prawo pobytu X ze względu na to, że nie przedstawił dowodu posiadania wystarczających środków utrzymania. Zgodnie bowiem z przepisem belgijskim mającym na celu transpozycję art. 13 ust. 2 dyrektywy 2004/38¹, w przypadku rozwodu lub ustania wspólnego zamieszkania małżonków zachowanie prawa pobytu przez obywatela państwa trzeciego będącego ofiarą przemocy domowej ze strony jego współmałżonka będącego obywatelem Unii jest uzależnione od spełnienia określonych przesłanek, w tym w szczególności posiadania wystarczających środków.

X zaskarżył tę decyzję do Conseil du contentieux des étrangers (sądu do spraw cudzoziemców, Belgia), podnosząc istnienie nieuzasadnionej różnicy w traktowaniu pomiędzy małżonkiem obywatela Unii i małżonkiem obywatela państwa trzeciego zamieszkującego legalnie w Belgii. Przepis belgijski, który transponował art. 15 ust. 3 dyrektywy 2003/86², uzależnia bowiem – w przypadku rozwodu lub separacji – zachowanie prawa pobytu przez obywatela państwa trzeciego, który skorzystał z prawa do łączenia rodziny z innym obywatelem państwa trzeciego i który był ofiarą aktów przemocy domowej ze strony tego ostatniego, wyłącznie od wykazania istnienia tych aktów.

Conseil du contentieux des étrangers (sąd do spraw cudzoziemców) jest zdania, że jeśli chodzi o przesłanki zachowania, w przypadku rozwodu, prawa pobytu przez obywateli państw trzecich będących ofiarami przemocy domowej ze strony ich współmałżonków, reżim ustanowiony przez dyrektywę 2004/38 jest mniej korzystny niż reżim ustanowiony przez dyrektywę 2003/86. Sąd ten zwrócił się zatem do Trybunału o rozstrzygnięcie w przedmiocie ważności art. 13 ust. 2 dyrektywy 2004/38, w szczególności w świetle wyrażonej w art. 20 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej („karta”) zasady równego traktowania.

¹ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii oraz członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i przebywania na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 oraz uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77; sprostowania: Dz.U. 2004, L 229, s. 35, Dz.U. 2005, L 197, s. 34).

² Dyrektywa Rady 2003/86/WE z dnia 22 września 2003 r. w sprawie prawa do łączenia rodzin (Dz.U. 2003, L 251, s. 12).

W wyroku wydanym w składzie wielkiej izby Trybunał w pierwszej kolejności ograniczył zakres swojego orzecznictwa dotyczącego zakresu stosowania art. 13 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) dyrektywy 2004/38, w szczególności wyroku w sprawie NA³. W drugiej kolejności Trybunał nie stwierdził niczego, co mogłoby podważyć ważność art. 13 ust. 2 tej dyrektywy w świetle art. 20 karty.

Ocena Trybunału

Przed przystąpieniem do badania ważności Trybunał uściślił zakres stosowania art. 13 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) dyrektywy 2004/38, na mocy którego prawo pobytu zostaje zachowane w przypadku rozwodu, gdy zachodzą szczególnie trudne okoliczności, takie jak fakt bycia ofiarą aktów przemocy domowej w trakcie trwania małżeństwa. Powstało w szczególności pytanie, czy przepis ten znajduje zastosowanie, gdy – tak jak w postępowaniu przed sądem krajowym – postępowanie rozwodowe zostało wszczęte po wyjeździe małżonka będącego obywatelem Unii z przyjmującego państwa członkowskiego.

Odmienne niż w wyroku w sprawie NA Trybunał stwierdził, że w celu zachowania prawa pobytu na podstawie tego przepisu postępowanie rozwodowe może zostać wszczęte po takim wyjeździe. Jednakże, w celu zagwarantowania pewności prawa, obywatel państwa trzeciego będący ofiarą przemocy domowej ze strony jego współmałżonka będącego obywatelem Unii, którego postępowanie rozwodowe nie zostało wszczęte przed wyjazdem tego ostatniego z przyjmującego państwa członkowskiego, **może powoływać się na zachowanie prawa pobytu tylko wtedy, gdy postępowanie to zostanie wszczęte w rozsądnym terminie po tym wyjeździe**. Należy bowiem pozostawić danemu obywatelowi państwa trzeciego czas wystarczający na dokonanie wyboru pomiędzy dwiema możliwościami, jakie dyrektywa 2004/38 oferuje mu w celu zachowania prawa pobytu, a mianowicie **wszczęciem postępowania rozwodowego w celu skorzystania z indywidualnego prawa pobytu** na podstawie art. 13 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) tej dyrektywy albo jego **osiedleniem się, w celu zachowania pochodnego prawa pobytu, w państwie członkowskim, w którym mieszka obywatel Unii**.

W odniesieniu do ważności art. 13 ust. 2 dyrektywy 2004/38 Trybunał stwierdził, że przepis ten **nie prowadzi do dyskryminacji**. Niezależnie bowiem od faktu, że art. 13 ust. 2 akapit pierwszy lit. c) dyrektywy 2004/38 i art. 15 ust. 3 dyrektywy 2003/86 łączy ten sam cel polegający na zapewnieniu ochrony członkom rodziny będącymi ofiarami przemocy domowej, reżimy ustanowione przez te dyrektywy należą do **różnych dziedzin**, których **zasady, przedmiot i cele również się różnią**. Ponadto beneficjenci dyrektywy 2004/38 korzystają z **innego statusu i praw innych** niż te, na które mogą się powoływać beneficjenci dyrektywy 2003/86, a **zakres uznania** przyznany państwom członkowskim w odniesieniu do stosowania przesłanek określonych w tych dyrektywach **nie jest taki sam**. W omawianej sprawie to w szczególności dokonany przez **władze belgijskie** wybór, w ramach korzystania z **szerokiego zakresu uznania** przyznanego im w art. 15 ust. 4 dyrektywy 2003/86, doprowadził do odmiennego traktowania skarżącego w postępowaniu przed sądem krajowym.

W związku z tym, w odniesieniu do zachowania ich prawa pobytu, obywatele państw trzecich, będący małżonkami obywatela Unii, którzy byli ofiarami aktów przemocy domowej ze strony tego ostatniego i są objęci zakresem stosowania dyrektywy 2004/38, z jednej strony, i obywatele państw trzecich, będący małżonkami innego obywatela państwa trzeciego, którzy byli ofiarami aktów przemocy domowej ze strony tego ostatniego i są objęci zakresem stosowania dyrektywy 2003/86, z drugiej strony, **nie znajdują się w porównywalnej sytuacji do celów ewentualnego stosowania zasady równego traktowania gwarantowanej przez art. 20 karty**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

³ Wyrok z dnia 30 czerwca 2016 r., NA (C-115/15).

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793